

Cirkulärnr: 1995:150
Diariernr: 1995:2307
Handläggare: Agneta Lefwerth
Avdsek: Civilrättssektionen
Datum: 1995-08-29
Mottagare: Kommunstyrelsen
Kultur
Bibliotek
Rubrik: Utlåning och uthyrning av videogram med
hemvideorättigheter på bibliotek
Ersätter: 1989:147
1990:111
Bilagor: BIVI 1:95
BIVI 2:95

Handläggare
Agneta Lefwerth

1995-08-29

Kommunstyrelsen
Kultur
Bibliotek

Utlåning och uthyrning av videogram med hemvideorättigheter på bibliotek

Bakgrund

Bibliotekens möjlighet att låna och hyra ut videogram har funnits sedan 1989 respektive 1990 då överenskommelse träffades mellan Sveriges Videodistributörers Förening (SVF) som företrädare för distributörerna och Svenska Kommunförbundet. Överenskommelserna redovisades i cirkulären 1989:147 (BIVI 1:89 och 2:89) samt 1990:111 (BIVI 1:90 och 2:90). Sedan verksamheten startade har förutsättningarna för verksamheten förändrats, bl.a. köper kommunerna numera videogrammen i stället för att som tidigare endast disponera dem under viss tid. Bibliotekstjänst AB (BTJ), som sköter distributionen av videogrammen, och Svenska Kommunförbundet har därför haft överläggningar som resulterat i att de allmänna villkoren har reviderats för att bättre stämma överens med den nuvarande verksamheten. Den genomförda revideringen har godkänts av SVF. De allmänna villkoren, som nu är desamma för uthyrning och utlåning, redovisas i **bilaga 1**. I **bilaga 2** anges de låne- och hyresvillkor som skall tillämpas mellan biblioteket och låntagaren/ hyresmannen.

Upphovsrättslagen

Videogram tillhör kategorien filmverk i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. För att omfattas av skydd enligt upphovsrättslagen krävs att videogrammet uppnår s. k. verkshöjd, d.v.s. uppfyller de krav på självständighet och originalitet som ställs på ett alster för att det skall anses vara ett verk. Som filmverk räknas bl.a. kortfilmer, reportagefilmer och spelfilmer oavsett om det är fråga om biograffilmer eller videofilmer.

Upphovsmannen har ensam rätt att utnyttja sitt verk ekonomiskt genom att framställa exemplar av verket och att göra verket tillgängligt för allmänheten

genom att framföra eller visa det offentligt, och genom att sprida exemplar av verket.

Som framställning av exemplar anses bl.a. att ett verk överförs på en anordning genom vilken det kan återges, t.ex. inspelning av ett filmverk på band.

Rätten att sprida exemplar innebär en rätt att sälja, låna eller hyra ut, eller på annat sätt sprida verket till allmänheten, d.v.s. till någon som inte tillhör den närmaste familje- eller vänkretsen.

Upphovsmannens rätt att ensam förfoga över verket inskränks på olika sätt i upphovsrättslagen. Sedan ett litterärt eller musikaliskt verk har givits ut får t.ex. exemplar av verket som omfattas av utgivningen lånas ut till allmänheten. Det är denna inskränkning som möjliggör exempelvis bibliotekens utlåning av tryckta skrifter och skivor. Spridningsrätten avseende filmverk är dock inte inskränkt, varför upphovsmannen ensam bestämmer över spridningen till allmänheten av varje exemplar av ett filmverk.

Ett filmverk får således inte hyras eller lånas ut till någon utanför den närmaste vän- och familjekretsen utan rättighetshavarens tillstånd. Det har inte någon betydelse om videogrammet köpts, hyrts eller lånats.

Marknaden för film har kommit att indelas i olika licensområden från rättighetshavarnas sida, såsom biografrättigheter, institutionella rättigheter och hemvideorättigheter.

Ofta bestäms en films licensområde redan vid produktionen så att producentavtalen utformas med hänsyn till vilken typ av rättigheter som skall upplåtas i den färdiga produktionen. Detta påverkar i sin tur distributörernas rätt att upplåta rätten att låna eller hyra ut videogram till exempelvis biblioteken. Utlåning/uthyrning av videogram på bibliotek måste därför anpassas till gällande förutsättningar.

Hemvideorättigheter

Hemvideorättigheterna innebär att videogrammen endast får användas för att visas inom den närmaste familje- och vänkretsen och utesluter visningar på skolor, fritidsgårdar m.m.

Avtalsmodellen som redovisas i detta cirkulär avser således endast videogram med *hemvideorättigheter*, d.v.s. videogram som genom bibliotekens försorg endast får lånas ut till enskilda låntagare att användas vid privat bruk.

För vissa videogram har dock BTJ förvärvat rätt att låta biblioteken låna eller hyra ut videogrammen till kommunens vårdinstitutioner. Uppgift om vilka titlar detta gäller kan inhämtas direkt från BTJ och framgår även av BTJs "Bibliotekens Videoutbud". Parterna avser att även diskutera möjligheterna att utvidga kommunernas rätt till visning inom vårdinstitutionerna. Om dessa diskussioner leder till önskat resultat återkommer vi med information om detta.

Avtalsmodell

Många av de distributörer som förfogar över rättigheter till videogram avsedda för privat bruk är anslutna till SVF. SVF har godkänt BIVI 1:95 och 2:95 som är resultatet av överläggningarna mellan Kommunförbundet och BTJ. För videogram vars rättighetshavare är anslutna till SVF och som genom SVF ger biblioteken tillstånd att låna/hyra ut videogrammen, har BTJ fungerat och kommer även i fortsättningen att fungera som distributör gentemot biblioteken. För andra distributörers tillstånd till utlåning/uthyrning av videogram kan villkoren utformas och distributionen ske efter andra modeller.

De allmänna villkor som hädanefter bör gälla mellan biblioteken och BTJ kallas BIVI 1:95 (bilaga 1). De låne/hyresvillkor som biblioteken bör tillämpa gentemot låntagaren/hyresmannen kallas BIVI 2:95 (bilaga 2).

Biblioteksrutiner

Biblioteken avgör själva vilka rutiner som skall gälla vid utlåning/uthyrning av videogram. Därför har i BIVI 2:95 sådana punkter som avser återlämnande, förseningsavgifter, återkrav etc. och som återfinns i BIVI 2:89 och 2:90 utelämnats. I detta sammanhang bör reglerna om underårigs omyndighet i 9 kap föräldrabalken beaktas.

Upphandlingslagen

De allmänna villkor som redovisas i detta cirkulär med bilagor är, som påpekats ovan, en möjlig modell för bibliotekens inköp av videogram för utlåning/uthyrning, men utesluter givetvis inte andra modeller. Kommunen förutsätts iaktta reglerna i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling när videogram skall upphandlas.

Frågor med anledning av detta cirkulär kan ställas till Agneta Lefwerth, tfn 08-772 44 43 och Ingrid Olmänder van Erk, tfn 08-772 41 67. På BTJ kan frågor ställas till Roland Esaiasson, tfn 046-18 01 69 och Örjan Lissvik, tfn 046-18 02 56.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Agneta Lefwerth